

วรรคที่สาม

๑. อรรถานปัญหา ๒๕

พระราชชาตรีถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ก็อะไรเป็นมูลของกาลไกลที่เป็นอดีตอนาคต ปัจจุบันเล่า?"

พระเถระเจ้าทูลตอบว่า "มหाराช อวิชชาเป็นมูลของกาลไกลที่เป็นอดีตอนาคตปัจจุบัน, (คือ) สังขารย่อมมีมา เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย, วิญญาณย่อมมีมา เพราะสังขารเป็นปัจจัย, นามรูปย่อมมีมา เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย, สฬายตนะย่อมมีมา เพราะนามรูปเป็นปัจจัย, ผัสสะเป็นปัจจัย, ตัณหาย่อมมีมา เพราะเวทนาเป็นปัจจัย, อุปาทานย่อมมีมา เพราะตัณหาเป็นปัจจัย, ภพย่อมเป็นปัจจัย, ชราและมรณโสภณทุกขโสมนัสอุปายาสย่อมมีมา เพราะชาติเป็นปัจจัย; เจ็ดต้นแห่งกาลไกลนั้นย่อมไม่ปรากฏดังนี้."

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าช่างฉลาดจริง ๆ."